

vers 1583.

Jesuites

no. 10

DISSERTATIO

IURIS

PRO

FACULTATE

THEOLOG.

ET

UNIVERSITATE LOVANIENSI,
eisque adiunctis

ORDINIBVS

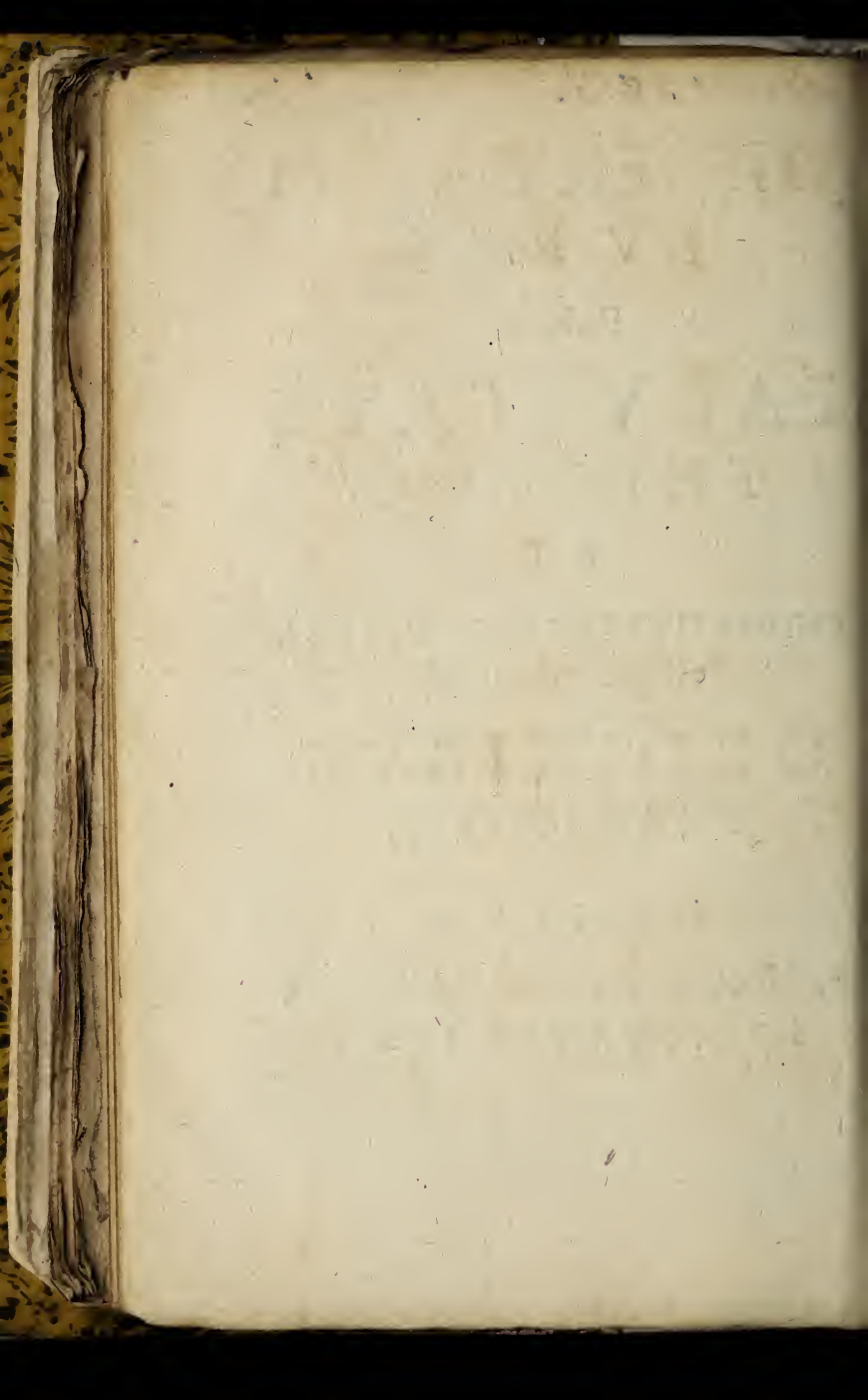
BRABANTIÆ,

CONTRA

P. PROVINCIALEM

SOCIETATIS IESV.

7

EXTRAICT DE L'ADVIS

donné par ceux du Conseil de Brabant à son Altesse Prince de Parme, en date du 24. iour de Decembre 1583. touchant les Priuileges des Peres de la Societé de IESVS:

TOuchant les 7. 9. 12. 22. desdites graces & indultz, ou que trouuons estre permis ausdits Peres de faire leçons publiques, & aussi promotions és Arts & en la saincte Theologie: Auons enuoyé les extraicts desdits Priuileges à ceux de l'Vniuersité de Louuain, qui sur ce nous ont enuoyé leur rescription cy ioincte. Dont trouuons plusieurs raisons si fondées & pregnantes, que nous semble *nullement* conuenir de permettre ausdits Peres lesdites promotions ny en l'une ny en l'autre desdites Facultez: mais bien qu'ils pourront faire leçons publiques en leurs Colleges, tant és Arts qu'en la Theologie, comme aussi font les Cordeliers, Iacoppins & autres Religieux & mendiens en la saincte Theologie.

AMPLISSIMI
NOBILISSIMIQUE
DOMINI,

RV DENTIS iudicis ea solet esse cautio, ne suæ iurisdictionis terminos excedat, utpote probè scientis futurum alioquin, ut sibi impunè non pareatur. *a* Proprietatis autem & possessionis: item iuris & eius quasi possessionis distinctam scimus esse causam: illi petitorium, huic possessorium iudicium præscriptum esse; ut qui vnus sit iudex, sæpè alterius non sit competens.

Ita verò in causa Facultatis Theologicæ contra Societatem, iudicium de ipso Præuilegio Pij V. fori est Ecclesiastici, quia ius Theologiam docendi Ecclesiasticum est, quod à Pontifice sibi datum prætendit Societas, adeoque Clemens VIII. Sedi Apostolicæ reseruauit. Iudicium verò

1. vltim. ff.
de iurisdic-
tione.

5

de usu seu quasi possessione eiusdem Priuilegij ad Serenissimos Principes spectat.

Ne tamen iuri suo Facultas diffidere videatur, illius etiam defensionem contra Societatis præensum Priuilegium cum usu & perpetua illius quasi possessione cumulabit, dummodo id citra contestationem de ipso iure fieri intelligatur.

Hæc ergo deductionis erunt capita.

1. Priuilegium Pij V. non compræhendere famosas Vniuersitates, nominatim Louaniensem, illiusque Priuilegiis aut statutis derogare.
2. Nullo Ducis Brabantia placeto Societati concessum esse, vt docere posset Theologiam in ordine ad gradus.
3. Societatem nunquam fuisse in quasi possessione talis Priuilegij.
4. Facultatem etiam post impetratum à Pio V. Priuilegium hætenus perstitisse in contrario usu sui statuti, quo nullus ad gradus admitti potest qui non audierit lectiones ipsius Facultatis.
5. Quod etsi præensum istud Societatis priuilegium ab initio valuisset, exinde tamen euauisset per non usum Societatis, & contrarium usum Facultatis.

CAPVT PRIMVM.

Priuilegium Pij V. non comprehendere famosas Vniuersitates, nominatim Louaniensem, nec illius priuilegiis aut statutis derogare.

PRIVS illud de Famosis Vniuersitatibus euidentis fit ex ipsa supplicatione Patris Generalis ipsius Societatis, quam Pius V. in sua bulla his verbis inferuit; *Vt diuersarum nationum iuuenes qui magistrorum penuria litteris operam dare desistebant, hac commoditate allecti recte uiuendi normam edocti, &c. et infra, Nihilominus cum in quibusdam Vniuersitatibus, &c. iunctis his, in premisis oportune providere.*

Ex his enim patet Patrem Generalem solum fecisse mentionem viliorum & defectuosarum Vniuersitatum, in quibus scilicet erat magistrorum penuria. Ut consequenter tota bullæ dispositio cum suis clausulis nonobstantiarum & aliis quibuscumque non possit aliter accipi quam intra limites & cancellos defectuosarum

Vniuersitatum, de quibus fuit actum & cogitatum. *a*

Ita enim Priuilegij intellectum à Supplicationis verbis peti oportere tradunt Iuris interpretes, *b* & vbi cumque ratio legis strictior est dicto seu disposito, ad strictitudinem seu limites ipsius rationis restringi ipsam dispositionem. *c*

Hinc Innocentius tertius ad Archiepiscopum Senonensem rescripsit, *d* super maioribus & grauioribus negotiis non audiri eos qui de minoribus & leuioribus faciunt mentionem, his verbis; *Se-des Apostolica consuevit exhibere se perentibus liberalem, sed quidam eius gratia nequiter abutuntur. Nos igitur valentes malitiam eorum obuiare, decernimus ut cum in commissionibus nostris minores & viliores persone solummodo designantur, maiores & digniores sub generali clausula non intelligantur includi, sed nec liceat occasione generalitatis eiusmodi multitudinem effrenatam in iudicium euocare.*

Quæ à simili quadrare videntur in Prouincialem Societatis, qui occasione generalitatis vult includi etiam maiores & digniores seu celeberrimas Vniuersitates,

a iiii

b
Decius cōf.
690. nu. 34.

b
inter dilectos. §. ceterum de fid. instr. l. 1. C. de diuersis rescript. l. 51. de ienori-bus. §. interrogatus. ff. de interrogat. act. Iason in l. Gallus. §. idem creditur, n. 10. ff. de lib. & posthum. in l. lectione.

c
Euerardus tract. legalium argument. loco 78. n. 1.

d
c. Sedes. de cscript.

multitudinemque effrænata[m] suo priuilegio subiicere; cū tamen in bulla solum designentur viliores seu defectuosæ Vniuersitates, magistrorum penuria laborantes; adeoque Prouincialis contra mentem Pij V. gratia Sedis Apostolicæ abutitur.

Etsi ergo dispositio concepta sit verbis generalibus, *quandocumque, quibuscumque, semper, perpetuo, ubicumque*, aut similibus, ea tamen dispositionem non extendunt ad plura, sed firmiter & præcisius eam exprimunt intra cancellos factæ supplicationis, adeoque intentionis quam disponens habuit.

Planè eodem modo sicut in dispositione iurata iuramentum quod assumitur non extendit primordiam naturam actus cui apponitur, sed ei intra limites suos manenti addit tantum religionis vinculum. e

Peckius c.
in generali.
li. de reg. iur.
ris in 6. n. 6.
& late Co.
uar. in c.
quæuis de
iuris in 6.
§ 4. n. 1. 2.
3. 4. & pal.
sim.

Fortè opponet Societas verba ista bullæ; *dummodo per duas horas de mane & vnâ de sero cum lectionibus Vniuersitatum non concurrant*, omninò exigere vt priuilegium hoc Societati concessum intelligatur, etiam in iis Vniuersitatibus in quibus non est Magistrorum penuria; adeoque vltra limites ipsius supplicationis,

quia vbi tres sunt lectores, ibi nulla subest penuria Magistrorum. Responsio obuia est, etiam vbi tres tantum sunt professo- res, qui negligenter & parum accuratè doceat, censeri esse penuriam magistrorum. Penuria enim non excludit, imò includit magistrorum aliquem numerum, sed in illo designat paucitatem & insufficien- tiam ad plenè instruendum auditorium.

Quamuis dicta verba ne hoc quidem importent mandari à Pontifice, vt etiam in iis Vniuersitatibus in quibus tres sunt lectores, cursuum Societatis ratio habeatur. Vt enim aut duo tantum aut vnus, aut nulli de facto in iis sint lectores, vsum ni- hilominus suum habebit illa modificatio & Vniuersitatum prærogatiua in futurū; vt quando postmodum plures assumpse- rint Professores, vigoremque suum resti- tuerint, hanc prærogatiuam habeant vt suis Professoribus deligere possint com- modas horas, teneanturque Societatis Professores aliis horis docere.

Stat ergò firmum ex supplici Genera- lis libello argumentum, priuilegium istud Pij quinti non comprehendere Vniuersi- tates famosas, in quibus est Magistrorum

copia, adeoque nec Louaniensem, quæ Societatis etiam (vt putamus) confessione famosa est, vtpote quæ nouem habeat Theologiæ Professores.

Et vt hanc priuilegij interpretationem non indicaret libellus supplex ipsius Generalis, ratio tamen & lex officij Pontificij eandem dicitaret. vt enim ad officium Supremi Ecclesiæ Præfetti pertinet Vniuersitatibus quæ deficiunt supplementum aliunde submittere, ita quoque ad illud pertinet in labores eorum qui Vniuersitates florentes vigentesque reddiderunt, *nō immittere extraneos qui metant quod non seminauerint, omnesque à studio bene de Ecclesia merendi alienent.*

Speciatim verò ista Bulla non comprehendit Vniuersitatem Louaniensem, probatur primò.

Louaniensis Academia non est erecta mera liberalitate Summi Pontificis, sed per contractum initum cum SS. Brabantiae Ducibus, cum Præposito, Decano, Scholastico Sancti Petri, cum Magistratu ac Oppido Louaniensi, qui omnes suam Iurisdictionem in Rectorem & Magistros Vniuersitatis contulerunt hac conditione

vt inibi Summus Pontifex erigeret studium Generale, in quo omne ius institutionis, omnis iurisdicctio & gubernandi potestas esset penes Rectorem & Magistros, iuxta formam erectionis Vniuersitatis & Facultatis Theologicæ, in qua inter cætera hæc ordinantur.

Primò, vt omnium & singulorum causarum, & negotiorum cognitio atque decisio Doctorum, Magistrorum, Scholarium, membrorum atque seruatorum eorundem, siue Clerici siue Laici fuerint, & etiam de quibuscumque criminibus & excessibus correctio & punitio, ac omnimoda super illis iurisdicctio ad Rectorem studij in eodem Oppido pertineat.

Secundò, vt singuli qui cursu fœliciter consummato docendi licentiam ac Doctoratus, siue Magisterij honorem petierint elargiri, per ipsorum inibi Doctores siue Magistros, Præposito, si illic præsens fuerit, alioquin Decano, siue aliis ab eis deputandis, præsententur, vt ab illis, si seruatæ consuetudine & modis super talibus in dictis studiis Generalibus (Colonienfi, Viennensi, Lipsiensi, Patauensi, Merseburgensi) obseruari solitis ad hoc extite-

rint idonei, sufficientesque reperti, Licentiam & honorem sortiantur & reportent ante dictos.

Si debent omnes graduandi Cancellario præsentari à suis inibi Doctoribus seu Magistris, oportet ergo ut ipsi illi Magistri facultatis fuerint sui, id est proprii promouendorum Magistri, quos ut loquitur Canon primus 12. quæst. 1. scholares tanquam magistros disciplinæ & testes vitæ haberi possint in ipsa præsentatione ad gradus, non ergo possunt iuxta hanc erectionis formam alij præsentari Cancellario, nisi quos ipsi Doctores Facultatis erudierint tanquam ordinarios suæ eruditionis discipulos.

Si non possunt ad gradus promoueri nisi qui seruauerint cõsuetudinem & modos super talibus in dictis studiis Generalibus obseruari solitos, non ergo possunt promoueri qui tantum visitauerint lectiones Societatis: qui neque tempore erectionis, neque hactenus solitum fuit ut ad gradus Academicos promouerentur, qui studij sui cursum absoluissent in priuatis Regularium scholis.

Si denique omnis authoritas studij de-

bet esse penes Rectorem & Vniuersitatem, non poterit vllus sibi arrogare ius instituendi seu erudiendi *discipulos in ordine ad gradus*, nisi fuerint de gremio ipsius Vniuersitatis, & iuxta leges à Rectore & Vniuersitate latas de consensu Facultatum fuerint ad eam functionem admissi; prout ab initio statutis Vniuersitatis cautum fuit, omnesque alij ab hoc iure erudiendæ iuuentutis *in ordine ad gradus* exclusi.

Cum ergo Pontifex illa sui contractus lege non minus obligetur ad prædictam studij formam conseruandam, quàm illi cum quibus contraxit ad suam iurisdictionem Vniuersitati relinquendam, non potest citra euidentem & publicam necessitatem validè à contractu resilire, aut illi contrauenire, multo minus censi debet id voluisse quod iustitiæ ac honestatis legibus repugnat, & pacto cum SS. Brabantia Ducibus inito.

Si enim iuri patronatus Laicorum à Summo Pontifice derogatum non censetur, nisi id fuerit litteris expressum, quantumuis in iis dictum fuerit, ad cuiuscunque collationem seu præsentationem be-

a
 Couarr.
 pract. qu.
 cap. 36. n. 1.
 & 2. ac pas-
 sim per to-
 rum.

neficium pertineat, *a* multo minus con-
 tractui cum Duce Brabantiae inito cense-
 ri potest derogasse verbis generalibus.

Probatur 2. Tota istius bullae dispositio
 generalis est, Societatisque ius docendi
 tribuit in quibusvis suis Collegiis, etiam
 in locis ubi Vniuersitates existunt, nulla
 Louaniensis facta speciali mentione. Hinc
 ergo Societas generale quidem Priuile-
 gium suum esse colliget, sed quod gene-
 ralitate sua Louaniensem speciali donatam
 Priuilegio non comprehendat. Etenim

b
 Bald. & Ri-
 pa in cap. 1.
 n. 48. de re-
 script. ibid.
 Febr. De-
 cius in l. in
 toto iure. n.
 8. de reg.
 iur. Gemi-
 nia. Conf.
 30. incip.
 quoad pri-
 mum. Socin.
 sen. Conf.
 209. vers. 2.
 quoniam
 lib.

in confesso est Vniuersitatem hanc singu-
 lari iure habere Facultatem docendi, prae-
 sentandi, promouendi. Praeterea ius Vni-
 uersitatis antiquius esse Priuilegio Socie-
 tatis. Antiquum ergo speciale Priuilegiū
 nouo generali non est antiquatum: *b* in
 cuius corroborationem non parum facit
 ipsa qualitas Vniuersitatis Facultatisque
 Theologicae, utique piam causam reprae-
 sentantis: cuius hoc ius est ut posterior non
 succumbat cedatque priuilegio, speciali
 derogationis clausula destituta. *c*

c
 Romanus
 in l. si verò.
 §. de Viro

Probatur 3. Exequutio bullae Pij V. iis
 est commissa quibus in Belgio nulla est
 iurisdictio nec vlla auctoritas extra Bra-

bantiæ fines euocandi, Pontifice vetante ne quemquam vltra tres dietas euocent. Siue ergo exequutorum personas quis cōsideret, siue interdictam eis vltra tres dietas euocationem, neutrum intuitu Vniuersitatis Louaniensis stare potest: tum quia Priuilegia Brabantia hanc euocationem non admittunt, tum quia Vniuersitas Louaniensis longius quàm tribus diebus ab executorum sedibus distet.

in 24. fall. ff. solut matrim Felin. in cap. nonnulli in r. reg. dere- script. Gri- tus in cap. 1. num. 18. de constit. in 6.

Probatur 4. iusta forma erectionis Vniuersitatis Louaniensis huiusque Priuilegij in ea descripti iam à ducentis penè annis stetit, hastenusque stat, vt nemo potuerit aut possit Louanij docere, in ordine ad gradus sine consensu & authoritate Vniuersitatis, prout deductum est in scripto informatorio, & per testes aliaque documenta, in hac causa probatum. Temporis autem & vsus immemorialis ea vis est vt nulla lege aut statuto, quantumcumque verbis generalibus concepto, excludatur: nihil ergo iuris ex illa generali bulla ha-

a
Text. iuxta gloss. in nouell. 55. vt de cætero commun. Eccles. rer.

in verb. pre-
script. & ibi
Angel. Fe-
lin. in rub.
de prescrip-
tum 18.
Schurfius
consil 72.
centuria 1.

consecuta. Nulla enim bullæ assistit spe-
cialis derogatio : nunquam autem ea mēs
est Pontificis. vt suo generali Priuilegio
statuta Reipublicæ , Ciuitatis, aut Vni-
uersitatis, vel in minima parte velit esse
diminuta. &

a

Cap. 1. de
constit. in
6. c. si pro-
pter tua. de
rescript. in
6. Innoc. in
cap. veniēs.
de prescri.

CAPVT SECVNDVM.

*Nullò Ducum Brabantie Placeto Societate
permissum esse vt docere possit Theolo-
giam in ordine ad gradus:*

PRIVILEGIA Apostolica, more ac
instituto Belgico, obreptitia & sub-
reptitia censentur, nisi ea Principis place-
tum admiserit. Vnde etiam Societas ex-
tractum quoddam in hac causa exhibuit
prætensi cuiusdam placeti de Anno 1584.

Id verò Vniuersitas partim subrepti-
tium existimat legitimisque solemnitati-
bus destitutum, partim Societati expres-
sè negare illum vsum Priuilegii, quem
prætendit. Placetum enim quod in Bra-
bantia valeat, in eaque executioni man-
dari possit, in Concilio siue Cancellaria
Brabantiae expeditum sigillatumque esse
debet,

debet, non potest autem Vniuersitas sibi persuadere quod in Concilio Brabantiaë expeditum sit istud prætensum placetum; aut Regis Catholici vel eius in Belgio Gubernatoris mandato signatum.

Hinc ergo solemnitatis defectum SS. Principibus censendum relinquit.

Sed vt authenticum esset placetum quod Societas producit, illum tamē vsu docendi *in ordine ad gradus omnino* Societati negaret.

Etenim sub aduersatiua loquendi forma ipsis quidem Religiosis Societatis cōcedit vt citra frequentationem Scholarum Facultatis admitti debeant ad gradus dummodo per examen idonei reperiātur: de cæteris verò Societatis auditoribus ita statuit: *Et quant aux autres auditeurs desdits de la Societé par eulx instituez en l'une ou en l'autre d'icelles Facultez, & ayant fait les disputes & autres exercices accoustumez, & estant trouuez idoines & qualifiez, ils devront estre semblablement admis ausdits degrez; en payant les droicts accoustumez, &c. vbi verba, & autres exercices accoustumez, comprehendunt omnia omninò exercitia scholastica statutis Fa-*

cultatis expressa, vsu recepta, & à disputationibus distincta, siue potiora sint expressis, siue minus præcipua: perinde ac dum vinum amphorarium, aminaxum, græcum, & dulcia omnia legantur, nomine dulcium veniunt omnia quæ in genere potionis inferiora aut excellentiora sint expressis. *a* Frequentationes autem lectionum inter scholastica exercitia cense-ri, tum per se euidens est, tum ex bulla Pij V. quam istud Placetum respicit, & in qua sic habetur: Quibuscumque Scholasticis liceat in huiusmodi Collegiis lectiones & alias Scholasticas exercitationes frequentare. Cùm ergò illæ Statutis Facultatis præscriptæ sint graduandis, omninò sub nomine consuetorum exercitiorum comprehenduntur.

a
l. qui vinū.
§. cùm dul-
cia ff de
tritico, vi-
no, vel oleo
legato.

Id quod vltèrius probatur primò ex illis verbis, & *pour ne faire aucun notable preiudice*, &c. Quibus præfatur is qui placetum edidit, nolle se vt Vniuersitates Belgicæ vllum notabile præiudicium accipiant ex Bulla Pij V. aut hoc ipso Placeto. Posteriora ergò verba sic interpretanda sunt, vt licet exiguum aliquod præiudicium acceperit Vniuersitas, ex eo quod Religiosi

Societatis citra auditionem lectionum Facultatis, admitti debeant ad gradus, nulum tamen aliud notabile acceperit. Acceperit autem præiudicium maximè notabile, nisi nomine consuetorum exercitiorum comprehendantur frequentationes lectionum Facultatis.

Nec enim discipuli tantum illius Collegij quod Louanij habet Societas, sed omnes omnium cæterorum Collegiorum quotquot intra & extra Belgium habet Societas admitti debebunt ad gradus, quando cursu Theologico vbiuis absoluto disputauerint in scholis Facultatis, & per examen reperti fuerint idonei.

Quod cum præsentissimam *omnium Vniuersitatum ruinam* contineat, Ciuitatisque Louaniensis extremam desolationem; verba ista, *autres exercices*, eo sensu accipienda sunt qui incommodum istud excludat, quod nullo alio diplomatis verbo excluditur: isto autem sic intellecto excludetur, quia tenebuntur omnes graduandi lectiones Vniuersitatis frequentare.

Probatum secundò, præter lectionum frequentationes nulla sunt alia exercitia

scholastica à disputationibus distincta & statutis Facultatis expressa. Aut ergo illæ nomine cæterorum consuetorum exercitiorum intelliguntur, aut nihil illo nomine comprehenditur. Examen enim graduandorum non est exercitatio qua quis erudiatũ, sed eruditionis iam ante acquisitæ experimentum.

Probatur tertio, Rex Catholicus à quo Placetum hoc emanasse dicitur, in nulla Hispaniæ Vniuersitate talem priuilegij vsum Societati permisit: igitur nec in Belgio illum concessisse existimandus est. Eo magis quod decennio post editum hoc Placetum, instituerit & dotauerit duas lectiones Scholasticas Diui Thomæ hac conditione, vt eas audire teneantur omnes graduandi. Id quod huic ipsius Placeto directè repugnaret, adeoque inconstantiam eius redargueret, si nomine consuetorum exercitiorum non intelligantur lectiones Facultatis: Optimè autem cum eo consentient, si illæ hoc nomine comprehendantur. Ita enim tenebuntur etiam Societatis Auditores si ad gradum aspiraerint has lectiones frequentare, vti comprehensas nomine consuetorum exerci-

tiorum; citra quas alioqui ex vi huius placeti ad gradus admitti deberent : vnde idem Rex Catholicus inter cæteras leges Seminarij sui quod Louanij instituit, lege 19. ordinauit suis Alumnis : Audient ad vnum omnes exceptis Licentiatis Theologiæ lectiones regias in Diuum Thomam, quæ fiunt in scholis Theologorum mane hora septima vel octaua, & hora secunda pomeridiana, & lectionem regiam sacrae scripturae, quæ fit hora decima ante meridiem.

Probatum quartò, Duces Brabantia in lato introitu solemniter promiserunt seruatueros se leges, consuetudines, statuta, priuilegia, iura cuiusque Ciuitatis, & quorumcumque subditorum : eamque promissionem iuramento firmarunt. Cùm ergò Vniuersitas Louaniensis notabile sit Brabantia membrum, à SS. Brabantia Ducibus summa cura præcipuoque affectu defensum, incredibile est Regem Catholicum in hoc subscripsisse, vt principale ipsius priuilegium omnes graduandos instituendi ei pro parte adimeretur, & in Societatem transferretur. Quando præsertim istud priuilegium non modò sit ip-

sus Vniuersitatis, sed & Ciuitatis Louanienfis, quæ cessione omnis iurisdictionis quasi pretio hanc vniuersitatis erectionem emit, cuiusq; plurimum interest ne in Societatis Collegia ius Academicum transferatur, vt & ipsa non minus quàm Vniuersitas SS. Principum fidem, paternumque affectum protestetur ne id fiat.

Probatur quintò, Illi quos sua Catholica Maiestas consuluit super Placeto Societati dando, omninò iudicauerunt Societati non amplius concedendum esse quàm cæteris Ordinibus mendicantibus, signanter Concilium Brabantia, quod rationes Vniuersitatis contra huius prætensi priuilegij vsum allatas omninò prægnantes & vigentes sibi videri rescripsit, vt patet ex litteris ipsius Concilij in hac causa exhibitis & signatis.

Probatur sextò, Societas totis triginta quatuor annis ab hoc edito placeto nullo verbo Facultati Theologica hoc Placetum insinuauit: existimauit ergo negatum sibi esse quod in hac parte prætendebat: contra Facultas Theologica suis statutis inhaerens solemniter anno sequent quo studia per turbas intermissa resum

psit, inter cætera publicauit, *neminem ad gradus admittendum*, nisi qui scholas Facultatis ipsius iuxta statuta frequentasset. Certò ergò sibi persuasit nihil tale Societati concessum fuisse, prout adhuc sibi persuadet. Quis enim credat aut Societatem ad tam solemnem contradictionem tacituram fuisse, aut Facultatem tam solemniter contradiceturam fuisse.

CAPVT TERTIVM.

Societatem nunquam fuisse in quasi possessione iuris docendi Theologiam in ordine ad gradus.

PRO huius tituli elucidatione, non abs re fuerit explicare vnicum modum quo nancisci potuit Societas possessionem priuilegij, vt illo detecto pateat illam etiamnum commodo possessionis non insistere.

Aliter acquiritur possessio rei corporalis; aliter rei incorporalis: prior corpore & animo, *a* etiam ignorante Domino, *b* posterior non nisi sciente eo contra

^a
l. posside-
ri autem §.
ff. de acq.
vel admitt.
possess.

b

l. vlt. in
fi. C. de
prescript.
longi temp.

a
l. 2. C. de
seru. & aqu.
l. si à tele-
mere. ff si
ter. vind.

quem acquiritur, a non corpore sed ma-
gis animo, nam vt ait Lucretius,

*Tangere enim & tangi, nisi corpus nulla
potest res.*

b
l. sequitur.
§. si viam. ff.
de seruit. l.
si edes. §. li-
bertas. ff de
seruit. vrb.
præd.

Incorporales res sunt iura, priuilegia,
seruitutes quæ animo tantum concipiun-
tur, ideoque dicuntur non possideri. b At
enim eò ventum vtilitatis causa vt harum
rerum quæ incorporales sunt, vsus habeat-
ur pro possessione, dicunturque hæ res
quasi possideri. c

c
l. quoties ff.
de ser. vrb.
præd.

Vt autem quis in hac quasi possessione
iurium siue Priuilegij vergentis in grau-
men alterius constituatur, duo sunt neces-
saria ex similitudine aliorum iurium siue
seruitutum; vnum ex parte acquirentis;
alterum ex parte eius contra quem acqui-
ritur. Ex parte acquirentis requiritur vt
vsus sit Priuilegio tanquam suo siue iure
Priuilegij: d nam non vtendo iure tan-
quam suo nunquam eius vlla possessio ac-
quiri potest, ne quidem per tempus quod
hominum memoriam excedat, quia ani-
mus quasi possidendi absit. e

d
l. fin. ff. quæ
ad. seru. a-
mit.

e
l. qui iure.
ff. de acqui.
posse. paul.
de Castro in

Quare Societas necessum habet pro-
bare non tantum se vsam Priuilegio sed
etiam iure Priuilegij, idque per huiusmo-

di temporales & congruos actus qui non nisi ab eo cui competit Priuilegium possint exerceri. *a*

Quin verò non alij actus Societatis esse potuerunt quàm Priuilegij insinuatio & testimoniorum datio, quæ auditoribus ipsius ad examen & promotionem admittendis conduceret.

Ex parte eius contra quem Priuilegium acquiritur, ad acquirendam quasi possessionem iuris aut Priuilegij necessaria est scientia & patientia, *b* vel pro natura iuris aut Priuilegij tale factum alterius ex scientia Priuilegij & voluntate ei parendi sine quo inchoari possessio nequeat. Quod euenit in nullis iuribus quorum ea natura est vt alius teneatur aliquid facere, velut viridaria tollere, amœniorem prospectum præstare, &c. Hæc iura seruitutis non sunt, quia seruitus in eo consistit solum vt alius non faciat, non autem vt faciat aliquid: *c* ex iurium tamen personalium numero sunt. *d* Ad horum iurium possessionem facto alieno temper opus. Simile quid contingit in acquirenda quasi possessione vsusfructus, qui vel pacto constituitur, vel testamento

d. l. fin. ff. quemad. ser. amit. Corasius in l. 4. n. 37. ff. de seruit.

a

Innoc in c. bonæ de postul. Prælat. Corasius d. loco nu. 39 Bald. in l. 2 nu. 10. C. de seruit. & aqu. Pannon. in cap. cum Eccles. 3. n. 22. de caus. possess. & propr.

b

text. in l. quoties. 2. ff. de seruit. l. 1. §. si. ff. de seruit. rust. præd. l. 2. C. de seruit. & aqu. l. si à te. ff. si seruit. vind.

c

l. quoties vlt. §. seruit. ff. de seruit.

d

Iacob. Cu-

ia. ad d. l.
quories. §.
seru. in
posthumo
opere.

^a
l. 3. §. dare.
ff. de usufru.

^b
l. seruus. 43.
§. 1. ff. de
acq. rer. do.

^c
in d. l. 3. §.
dare.

in re aliena legatur (aliud est in sua) fru-
ctuarius tamen sine alieno facto possessio-
nem non incipit; nempe citra introductio-
nem in fundum, patientiamque Domini
vti frui finentis. ^a Duo hæc requiro, in-
ductionem & patientiam. Cùm enim nec
ius vsusfructus, nec possessio sine tradi-
tione acquiratur, veraque traditio non ca-
dat in iura incorporea; ^b debet aliquid
adesse quod veræ traditionis vicem sup-
pleat. Id efficit inductio & patientia, in-
ductio magis traditionem refert, quæ ve-
rò fuerit mens inducentis declarat patien-
tia. Sola inductio, sola quoque patientia
traditionem non plenè effingit, acceden-
te patientia ad inductionem res plena est
& clara. Et eam reor esse rationem quare
Iurisconsultus Gaius illa duo coniungat,
^c cùm hæres per damnationem iussus est
dare vsusfructum, quem tunc demum
dari intelligit I C. si hæres induxerit in
fundum legatarium, eumue patiatur vti-
frui. Non idem iuris olim erat, nec ho-
die est vsusfructu per vindicationem lega-
to: quia ipso iure legatario acquirebatur.
Et ad istas diuersas legandi species nimis
attente aduertendo Duarenus non re-

Etiam tradidit IC. Gai interpretationem,
 a atque in hoc puto vsum fructum ab vr-
 banis rusticis seruitutibus separandum: sed
 hic tractatus non est præsentis instituti.

Privilegium quod ex Bulla Pij V. præ-
 tendit Societas ex eorum numero est
 quæ requirunt factum alienum, nempe
 Facultatis seu Vniuersitatis recipientis te-
 stimonia Professorum Societatis data au-
 ditoribus super lectionibus frequentatis
 velut idonea in ordine ad examen & pro-
 motionem, ac deinde eosdem Societatis
 auditores per examen idoneos repertos
 ad gradus admittentis, ipso iure seu in-
 tuitu privilegij quod Societas habeat: pri-
 uilegium enim in puncto de quo quæritur
 expressum est his verbis: *Et cursuum quos
 in Collegiis prædictis consecerint ratio habea-
 tur, non minus, sed pariformiter, & absque
 ulla penitus differentia, quam si in Vniuer-
 sitatibus præfatis studuissent.*

Vbi cursuum Societatis rationem ha-
 bere non spectat ad Societatis factum, vt
 per se clarum est, sed ad factum ipsarum
 Facultatum penes quas est ius examinan-
 di graduandos & ad gradus admittendi,
 duoque ista quæ diximus importat, quia

a
 Duaren. in
 l. possideri.
 1. in punct.
 l. vers. vnde
 quæritur. ff.
 de acquir.
 vel amitt.
 possess.

duo illa sunt per quæ Facultates dicuntur habere rationem cursum quos studiosi in Vniuersitatibus confecerint.

Ex his efficitur non potuisse Societatem huius, prætensi sui Priuilegij quasi possessionem ordiri, nisi iunctim tum ex parte Societatis tum ex parte Vniuersitatis Louaniensis iam dicti actus fuerint exerciti. Si ergo Facultas ad examen & promotionem Auditores à Societate tantum doctos admisisset, ipsa tamen Societas nullum vnquam suum Priuilegium insinuasset, testimoniaue auditorum lectionum dedisset, nullam inchoare potuisset quasi possessionem, quia non existeret animus volentis acquirere: vt enim sine animo quasi possessio non inchoatur, *a* ita sine actibus animus pro non animo est. *b* Si è contra Societas ex parte sua hæc præstitisset, Facultas tamen testimonia Professorum Societatis non admisisset, neque ipsius Auditores ad gradus promouisset, nulla quoque inchoari potuisset quasi possessio huius Priuilegij, quia defuisset patientia ipsius grauati. Si ergo ostensum fuerit, neque Societatem vllio eiusmodi suo actu ad hanc quasi possessio-

^a
Bald. in l. 2.
an. 10. C. de
feruit. & aq.
Schneide
vius ad in-
stit. tit. de
interd. §.
possidere.
num 125.

^b
l. reprehens.
dendas. C.
de instit. &
sub. tit.

nem concurriffe , neque Louaniensem Vniuersitatem: omni ex parte clarum erit Societatem hactenus nunquam fuisse in quasi possessione prætensi sui Priuilegij. id verò quoad vtrumque ita probatur.

Et quidem Societatem neque Priuilegium hoc suum vnquam Facultati insinuasse , neque testimonia auditorum lectionum auditoribus suis vnquam dedisse, quorum iure se Facultati Theologicæ sisterent examinandos promouendosque satis fatetur ipsa Societas hoc ipso quo nulli allegat se id fecisse , multoque minus id probare conata est , luculenter etiam hoc idem constare putat per depositiones testium à Facultate productorum super 3. 4. 5. 6. 7. 8. articulis suis intendit. Ex iis enim patet omnes graduatos docere debuisse quod audiuisent lectiones Facultatis , eos qui docere hoc non potuerunt reiectos fuisse à gradu , neminem existimasse quod lectiones Societatis magis ad gradum conducerent quàm lectiones Dominicanorum , Franciscanorum , &c. nullos studiosos ad gradus se præsentasse & admissos esse ex ipsa lectionum Societatis auditione , Faculta-

tem sapius publicè & solemniter statutum suum de audiendis Facultatis lectionibus promulgasse. Quod si solita fuisset Societas suis auditoribus dare testimonia auditarum lectionum quibus se ad gradum præsentarent, omninò existimassent illi Societatis lectiones aliquid amplius ad gradum valere, quàm lectiones cæterorum mendicantium, *qui nunquam eiusmodi testimonia dederunt.* Auditores etiam Societatis quando exhibitis testimoniis Societatis tantùm à gradu repulsi fuissent, existimassent sibi ac Societati iniuriam fieri, de qua proinde questi fuissent apud Societatem, Societas apud Facultatem: multò magis iidem illi cùm audiissent à Facultate promulgari Edicta contraria de audiendis tribus lectionibus Facultatis ad eandem Societatem id retulissent. Prouincialis tamen in responsione ad articulum 26. scripti infortiori profiteretur, neque Societatem vnquam audiuisse quod aliquis quereretur se repulsum à gradu, neque conquestum esse apud Facultatem, aut superiores de impedimento.

Facultatem verò nunquam vllùm ad

gradus admisisse intuitu lectionum apud Societatem auditarum , quasi ad hoc priuilegiatarum , patet ex iuramento veritatis quod obtulit de hoc suo facto in fine sui Intendit, signati littera F. & iuramento calumniæ oblato coram Amplissimo Domino Commissario van Ache- len. 14. Febr. 1619. vt habetur in verbalibus & actis quotatis littera VV. Idem satis liquet ex actis & statutis Facultatis, testiumque depositionibus , quatenus ex iis apparet Vniuersitatem perpetuo & constanter vrsisse statutum de tribus lectionibus Facultatis audiendis contra præensum Societatis Priuilegium, adeoque repulisse à gradu eos quos deprehendit Societatis & non Facultatis lectiones audiuisse : quomodo enim hoc fecisset , si se existimasset vi Priuilegij quod Societas præendit obligari ad admittendos Societatis auditores ? Certè non solum in Theologico studio sed in omni etiam alia parte Priuilegium hoc Pij V. ad se nihil pertinere existimauit, quando Societatem coëgit claudere scholas Philosophicas quas vi eiusdem præ-

tensi Priuilegij aperuerat, quando eandem Societatem impediuit ne *Leodij* scholas Philosophicas aperiret, quod similiter prætendebat sibi licere. Existimat proinde Vniuersitas adeo se notoriè illud priuilegium quod Societas prætendit omni tempore exclusisse, vt non possit in animum alicuius cadere hæc suspicio, quod intuitu Priuilegij quo se obligari crederet, vnquam vllum ad gradus admiserit. Variis tamen modis fieri potuit vt citra intuitum seu respectum Priuilegij Societatis aliqui fuerint admissi ad gradus qui lectiones Societatis & non plenè tres in hallis audiuerant, prout etiam hoc idem contingere potuisset, & fortasse contigit circa eos qui alibi lectiones audiuerant vel aliunde doctrinam hauserant.

Primò fieri potuit vt nonnulli Societatis Auditores per eminentia testimonia obreperint ad gradus, sed id si factum sit, factum est ignara fraudis Facultate. Nulla hac in re cautio tam magna quæ non possit interdum circumscribi, adeò hic verum est illud Plauti.

Qui cauet ne decipiatur, vix cauet quem etiam cauet,

Etiam cum cauisse ratus est, saepe is cantor caprus est.

Secundò fieri potuit vt examinatores ex quadam fortè negligentia, conuiuentia, aut gratia testimonia auditarum lectionũ non requisierint, aut eorum defectum ad Facultatem non retulerint, quantumuis statuta Facultatis sæpissimè renouata & solemniter in scholis publicata id omninò requirerent. Per quod proinde eorum factum nihil decesserit de iure Facultatis, aut illius quasi possessione, siquidem iura corpori ciuitatis aut Vniuersitati cuidam vniuersim data non mutant priuatim singuli; nec iuri publico priuatorum pactis derogatur: *b* Mittimus examinatores solum examinatis gratificari voluisse: ad alios ergo hic fauor à scopo non reflectitur, ne contingat agentis actum vltra eius intentionem operari, quod ius non admittit. *c*

Tertiò fieri potuit & existimamus aliquando factum fuisse, vt ipsa etiam Facultas in hoc statuto de audiendis tribus lectionibus cum quibusdam gratiosè dispensauerit, siue intuitu ipsarum persona-

⁴
Text. in c. significati
c. si diligenti. §. fin. de for. comp.
text. in c. placuit ii. q. i.

b

l. ius publicum. ff. de pactis. Belon. cons. s. nu. 13.

c

Text. in l. non omnis ff. de reb. cred. si ceret. pet.

rum quæ id merebantur, siue aliis de cau-
sis, & eos qui non plene Facultatis lectio-
nes audiuerant ad gradus præsentauerit,
non deferendo Priuilegio Societatis (quod
nunquã eam agnouisse supra deduximus,)
sed vtendo iure suo quo ei permissum est
tum in cæteris statutis, tum etiam in hoc,
ex causa cum quibusdam dispensare.

Tandem in aperto est in hoc iudicio
possessorio nullum Prætoris interdictum
Societati opitulari; non interdictum vt
possidetis, quia non possedit vnquam;
a non etiam interdictum, vnde vi, quia vi
perdidisse non potuit, quod nunquam ha-
buit; *b* non denique interdictum vllum
adipiscendæ possessionis, quia Facultas
contrariæ ac vetustissimæ palam insistit,
& Priuilegiis multo potioribus defendi-
tur, vt meritò Facultatis possidentis me-
lior esse debeat conditio, vtpote & titulo
& possessione prioris. *c*

a
l. i. §. est
igitur. ff. vt
possid.

b
l. i. §. hoc
interdictum.
& §. de iei-
tur ff. vnde
vi.

c
l. quoties. C
de rei vin. l.
siue autem.
§. si duobus
ff. de pub. in
r. m. act. c. si
à sede. de
præb. in 6.
c. p. s. p. de
sest. spol.

Ex his facile est respondere ad leues ali-
quot coniecturas quas pro vsu prætensi
sui Priuilegij Societas produxit.

Prima: Est toti Louanio notum, pluri-
mos etiam præcipuæ notæ studiosos supe-
rioribus annis Societatis scholas Theolo-

gicas quotidie frequentasse, ita vt non poterint in hallis tres à statuto præscriptas lectiones audire: incredibile verò est, hos omnes aut ad gradum non aspirasse, aut à gradu prohibitos fuisse, eo quod lectiones Societatis pro lectionibus Facultatis frequentassent, neque enim tam frequens semper fuisse Societatis auditorium.

Respondetur, Facultati non admodum curæ fuisse vt sciret quã multi & cuius notæ studiosi Societatis scholas frequentarint, illud tamen semper ei curæ fuisse, vt nemo ad gradus admitteretur nisi iuxta statuta visitasset lectiones Facultatis. Ex eo autem quod allegat Societas auditorium suum frequens fuisse, non efficitur vt contrauentum sit statuto, quia ex ijs solis qui ad gradum non aspirarunt frequentius auditorium colligi potuisset quam vnquam habuit Societas. Etenim ex quingentis aut sexcentis qui Louanij studio Theologico solent incumbere plusquam medietas ad gradus non aspirat, siue quia nolint superiores, vt fere accidit in Regularibus, siue quia plerisque aliquid desit, magisterium scilicet in artibus, ingenium, facultates, &c. Societatis verò audito-

rium longè fuit infrà hunc numerum: & tamen potuiffet ille adhuc augeri, faluo vfu ftatuti, per eos qui vltra tres Facultatis lectiones quartam aut etiam quintam in fcholis Societatis audiuiſſent. Qui ergo ex Societatis auditorio ad gradus admiſſi fuerunt, tres Facultatis lectiones iuxta ftatuta frequentarunt.

Secunda, Societas religioſa fide affirmare poteſt nunquam ſe audiuiſſe aliquè à gradu repulſum ob lectiones Societatis auditas & non in hallis: eſt autè impoſſibile hoc ſemper factum fuiſſe & Societati non innòuiſſe.

Reſpondetur, nullos quidem hoc nomine à gradu reiectos fuiſſe quod Societatis lectiones audiuiſſent; plures tamen reiectos fuiſſe ex eo quod non frequentafſent lectiones Facultatis conſtare poterit ex actis Facultatis & teſtium deſiſitionibus: nihil ergo ad rem facit, ſiue Societas id inaudiuerit, ſiue non.

Tertia ratio, Societas de impedimento in vfu ſui Priuilegij haecenus non eſt conqueſta pro remedio ad ſupremam poteſtatem recurrèdo: quod certo argumento eſt eam non fuiſſe ab vfu eius impedi-

tam : nam si quam difficultatē fuisset olim
passa , eam nullo negotio superasset quan-
do Regis & Concilij autoritate in pro-
fessione Philosophiæ fuit stabilita oblu-
ctante Vniuersitate.

Respondetur, argumentum istud nihil
concludere , quia potuit Societatis ideo nō
fuisse conquesta quod desperaret se per
querelam posse remedium obtinere : fal-
sum enim est eam stabilitam fuisse in
professione Philosophiæ obluetante Vni-
uersitate, cū è contra ipso facto noto-
rium sit quod Philosophicas scholas clau-
serit iussu Clementis VIII. qui Generali
excommunicationem intentauerat nisi
curaret vt Religiosi Societatis ab vsu præ-
tensi Priuilegij desisterent. Si ergo non
potuit Societas hunc vsum Priuilegij ob-
tinere quoad scholas Philosophicas , mul-
to minus eū sperare poterat quoad Theo-
logicas.

Itaque pro contrario Facultatis vsu cer-
tius ita licebit argumentari, Facultas apud
Clementem Octauum non est conquesta
de impedimento Priuilegij sui & statuta
per Societatem iniecto quoad lectiones
Theologicas , neque remedium contra illa

lud petiit, igitur Societas eo tempore ne
 prætendebat quidem vsum sui Priuilegij
 quoad Theologiam : eodem enim illo re-
 medio interminatæ excommunicationis
 æquè obtinisset à Clemente vt desisteret
 à docenda Theologia in ordine ad gradus,
 atq; vt desisteret à docenda Philosophia.

Quarta, Vniuersitas ipsa articulo 27.
 & 29. informationis disertè fatetur se So-
 cietatem nunquam positiuè in vfu sui Pri-
 uilegij impediuisse, ergo neminem à gra-
 du exclusit qui lectiones Societatis audi-
 uerat : nam ille est vnicus modus quo Pri-
 uilegium de quo agitur, positiuè impedi-
 posset. Si nemo est à gradu repulsus, ergo
 Societas fuit in vfu sui Priuilegij, & non
 Vniuersitas in vfu sui statuti, qualiscun-
 que : nec ad hoc requiritur vt Societas
 aliquid attentauerit : duo si quidem ad
 vsum huius Priuilegij sunt necessaria, sci-
 licet, docere & admittere ad gradum,
 prius præstitit Societas, posterius Vniuer-
 sitas. Is qui habet Priuilegium inuehendi
 merces prohibitas, aut immunitatis à ve-
 ctigalibus, eo ipso quo merces non exclu-
 duntur ab Officiariis aut non confiscan-
 tur, & quo nihil ab illo exigitur à redēpto-

ribus vectigaliū, vtitur suo Priuilegio, nec debet quidquam vltterius attentare.

Respondetur ad prius, Vniuersitatem actu quidem positiuo à gradu exclusisse auditores Societatis qui non frequentassent lectiones Facultatis; tamen dici non impediuisse positiuè Societatē in vsu Priuilegij sui propriè loquēdo: quia ad hoc satis non fuit, quod Facultas positiuè fecerit contraria contentis in Priuilegio, sed etiam requirebatur quod Societas aliquādo prius, apud Facultatem reproduxisset suum Priuilegium, & eius vsum postulasset, aut pro eo institisset, quæ nec Societas, nec quisquam ex Auditoribus eius vnquam præstitit. Eâ igitur de causa, Facultas nunquam positiuè dicitur impediuisse Societatem in prætensi Priuilegij vsu, quia ipsa pro eo apud Facultatem nunquam institit, non quod Facultas non fecerit actus alioquin contrarios, quos fecit plurimos.

Ad posterius, patet ex dictis responsio, nempe ad hoc vt Societas sit in vsu docendi Theologiam in ordine ad gradus, requiri aliquos actus ex parte ipsius, nempe *vt insinuauerit priuilegium*, & testimonia

perhibuerit suis auditoribus pro re nata, alios ex parte ipsius Facultatis, nempe v^t ex scientia priuilegij & in vim eius aliquos admiserit ad gradus. Illos verò actus Societatem, hos Facultatem nunquam præstitisse, iam ante deduximus. Non ergo sufficit ad vsum prætensi priuilegij quod Societas quomodocumque docuerit, & Facultas quomodocumque admiserit, v^t ibidem est deductum.

Exemplum ab v^su priuilegij aduehendi merces prohibitas & immunitatis à vectigalibus, manifesta laborat falsitate: Nam præter aduectionem mercium, & non exactiorem vectigalium, requiritur scientia priuilegij, & patientia redemptorum, qui intuitu priuilegij nihil exigant, siue v^t inter aduehentem & redemptores, totum negotiū iure priuilegij peragatur. *a* Alias enim qui per celationem vectigalia euiterent, essent quoque in v^su immunitatis, quod est absurdū. Iam verò ostensum est, nihil in admissione ad gradus vnquam à Facultate actum fuisse ex scientia aut intuitu priuilegij quod Societas prætendit.

^a
 rext. in l. vl.
 ff. quemad.
 seruit. ami.
 gloss. in l.
 qui. ff. de
 seruit. vrb.
 nor. præd.
 gloss. in l. r.
 C. de seruit.
 & aq. & ibi
 Ioā Faber,
 bald. & alij.

Quintum argumentum obtendit So-

cietas ex testium depositionibus, quibus
 Facultas opponit depositiones suorum
 testium, & ea quæ de modo & forma quasi
 possessionis incipiendæ ante deduxit.

CAPVT QVARTVM.

*Facultatem etiam post impetratum à Pio V.
 Priuilegium hætenus perstitisse in con-
 trario vsu prætensi priuilegij, obseruatio-
 ne scilicet statuti sui, quo nullus ad gradus
 admitti potest qui non audierit lectiones
 ipsius Facultatis.*

EX ipsa erectione ius hoc Vniuersitati
 Louaniensi natum esse, vt nullus in ea
 ad gradus admitti possit, nisi quem Do-
 ctiores Facultatum tanquam proprij Ma-
 gistri instituerint seu erudierint ostensum
 est primo capite in prima ratione, qua ibi-
 dem probatum est Vniuersitatem Loua-
 niensem nominatim non comprehendi
 priuilegio Pij V. Hinc ergò Facultas
 Theologica statim vt Louanij erecta fuit
 inter cætera statuit, ne ad gradus Theo-
 logicos vllus admitteretur, nisi Facultatis

Teologicæ lectiones audiuiſſet, ſtatutum-
que hoc in omnibus ſuorum ſtatorum
libris deſcriptum habet, vt patet per ex-
tracta quæ Ampliſſimi Domini Commiſ-
ſarij auctentizarunt, & ſunt exhibita ſub
littera G.

^a
l. omnes
reſp de cõ-
ſit. ff. auct.
habit ne ſil.
pro patr. &
ibi notat.
Rebuff. de
priuil. ſcho-
lar. priuil.
158. vbi di-
cit quod
quælibet fa-
cultas & na-
tio habet
iuriſdictio-
nem in cõ-
cernentibus
factum fa-
cultatis ſeu
nationis.

^b
cap. ſuper
quibuldam
26. §. præ-
terea. de
ver. oblig.

^c
l. hoc iure.
§ duct. aq.
ff. de aqu.
quotid. &
æſti.

Vt ergò de authoritate huius ſtatuti du-
bitari non poteſt, ſiue ſpectetur propria
Vniuerſitatis Louaniensis erectio, ſiue ius
commune, a quo omnibus collegiis legi-
timè inſtitutis, authoritas competit ea ſta-
tuendi quæ vtilia exiſtimant ad finem
quem ſibi habent propoſitum: Ita neque
dubitari poteſt de perpetuo huius ſtatuti
uſu, pro quo à ſubreptionibus & obre-
ptionibus vindicando, plurima ſucceſſiue
ordinauit facultas, vt patet ex ipſis actis
per Ampliſſimos Dominos Commiſſa-
rios extractis & quotatis littera H. &
patebit vti confidimus ex teſtium depo-
ſitionibus ſuper 3. 4. 5. 6. 7. & 8. articu-
lis Intendit, per facultatem exhibiti &
ſignati littera F. qui tam longi temporis
uſus ſupra hominum memoriam, foret
vice priuilegij, b haberetur que loco tituli,
c etiamſi nullum priuilegium præceſ-
ſiſſet.

Eundem vsum certissimè testantur quæ Romanus Pontifex, Rex Catholicus, SS. Principes pro illo decreuerunt. Hinc enim Rex Catholicus illi statuto inhærēs, scholasticas lectiones quas dotauit, isto priuilegio honorari voluit vt eas audire tenerentur omnes graduandi, nullum hacin parte agnoscens Societatis priuilegium, vt patet ex litteris ipsius nomine scriptis & quotatis littera L. voluit etiam sui Seminarij alumnos huic statuto se accommodare, vt 2. capite latius diximus.

Hinc Clemens VIII. eundem vsum confirmauit per expressum breue quo mādauit inhiberi Societati ne aliter quàm de permissione Vniuersitatis, vsum prætensi sui priuilegij tentaret.

Hinc tandem Paulus V. & SS. Principes in nupera visitatione hunc eundem vsum velut ad ea vsq; tempora receptum, in posterum etiam obtinere voluerunt, edito hac de re speciali articulo, vt patet ex actis huius Visitationis exhibitis sub littera M. Indubiè ex informatione præhabita certū habentes quod statutū eiusmodi in se equissimū foret, illiusque vsus in ea vsque tempora continuatus fuisset.

Hinc & Vniuersitas Societatem impediuit quo minus scholas Philosophicae Leodij iuxta præensum priuilegium aperiret.

C A P V T Q V I N T V M.

Quod etsi præensum istud Societatis Priuilegium ab initio valuisset, exinde tamen euanisset per non usum Societatis, & contrarium usum Facultatis, ac nouissimam visitationis confirmationem à Paulo V. factam.

³
Innoc. Pa.
norm. De-
cius, Felin.
in cap. cum
accessissent
de constit.
Barth. in
l. Fallo. C.
de diuers.
rescip. &
in l. i. ff. de
iudiciis.

PRIVILEGIA amitti non usu certissimum est, & sed omnia priuilegia non eiusdem conditionis nec eiusdem iuris sunt. Eorum autem hæc potissimum obseruanda est distinctio maximè quæ affirmatiua sunt & aliquid faciendum indulgent: alia enim ex his sunt quæ priuilegiario quippiam tribuunt, vnde redundet in alios onus aliquod: alia sunt absoluta non habentia respectum ad alios, nec quæ sint alicui oneri, sed soli priuilegiario fauorabilia. Posterioris generis si nec à

iure concedente habeant aliquam legem
aut conditionem, nullo tempore peri-
muntur; quia usus eorum dependet à
mera voluntate priuilegiarum, cuiusmodi
res perpetuæ sunt, nec ullius temporis
prescriptioni obnoxia. *a* In prioris gene-
ris priuilegiis (quale & Societatis priuile-
gium est) duobus modis contingit quem
non uti priuilegio suo; vel cum utendi non
occurrit occasio, qui modus dici possit
negatiuus: vel quando data occasione usus
omittitur. Vnde modum hunc non ineptè
omissionem appellaueris. Primus modus
priuilegio non opponitur, & ideo talis non
usus quantocumque tempore continue-
tur, non sufficit ad priuilegij amissionem,
quia non inest illi aliquod indicium vo-
luntatis renunciandi priuilegio, cum non
procedat à voluntate, sed ab alia causa,
scilicet oportunitatis carentia. *b*

Alter non utendi modus, omissionis
scilicet habet aliquod voluntatis indicium
renunciandi priuilegio, quia quod quis
tempore opportuno non utitur iure suo,
facit pro suo arbitrio, non alia coactus
causa: quocirca proliuior præsumptio
sic esse potest tacitæ renunciationis, quæ

a
Text. in l.
viam pub.
ff. de via
publ.

b
Text. in l.
in filiis C.
de decur.
vbi gloss. &
Barth. Pa-
norm. in
cap. ut pri-
uil. de pri-
uil. Decius
in cap. cum
access. nu.
17. de con-
stit. Me-
noch. in
schol. Bart.
in d. l. in
filijs.

a
Decius in
d. cap. cum
accessissent
n. 17. verſ.
2. prædicta
Menoch.
de præſ. l. 6.
præſ. 41. n.
16. Franc.
Suar. tract.
de leg. lib. 8
c. 34. n. 5. &
6.

b
l. 1. ff. de
nund. vbi
Barth. Iaſo
in l. falſ.
C. de diuer.
reſcrip. Pa-
nor. Felin.
& alij in d.
c. cum ac-
ceſſiſſent.

c
l. ſicut vſum
fruct. 13. C.
de ſeruit. &
aqu.

legitimi temporis acceſſione corroborata
priuilegium tollit. a

Quanti verò temporis non vſus eſſe
debet vt eo priuilegium euanefcat, non
longa eſt indagatio, ſi communi Inter-
pretum noſtrorum ſententiæ acquieſca-
mus, decennium tollendo priuilegio par-
erit. Quo ſolet adferri quod à Modeſtino
I C. traditum eſt, nempe nundinis impe-
tratis à Principe non vtendo qui meruit
decennij tempore vſum amittere, b aliis
probabilius videtur non niſi decem annis
inter præſentes & viginti inter abſentes
priuilegium amitti oportere, exemplo
vſusfructus & cæterarum ſeruitutum. c

Nunc iſta breuiter inſtituto noſtro con-
ſignemus. Societas priuilegium obtendit,
non ſolum Vniuerſitati graue, verum-
etiam *ſummè damnofum*: ab impetra-
tione priuilegij 40. & plurium annorum
curricula effluxerunt, ab obtento Prin-
cipis diplomate, 30. & plures annos nu-
merabis elapſos, ſingulis propemodum
diebus aliquis potuit eſſe vſus priuilegij:
Societas interea priuilegijs & ſtatutis Fa-
cultatis gnauiter obſecuta eſt. Confer mo-
do hæc cū præmiſſis, & iudicato num ali-

qua ratione priuilegium suum Societas, si quod habuit, integrum seruauerit, & certè omne ius illi suum per tot annorum spatia periisse comperies.

Priuilegia quoque amitti contrario vsu, contrariaque possessione eius qui priuilegio grauatur, non minus ex iuris dispositione certum est. *a* Priuilegium igitur Societatis si quod fuisset, contraria possessione facultatis Theol. in hoc vsque tēpus per annos penè 50. stabilità iamdudum omninò desijisset.

Huius verò longissimæ possessionis in tollendo priuilegio vim vehementer auget nouissima Vniuersitatis visitatio: hanc enim Pontifex confirmando, iussit omnia Vniuersitatis decreta, ordinationes, priuilegia, & iura recipi, diligenter conseruari & obseruari non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus: Legem proinde de tribus lectionibus audiendis fixam perpetuamque voluit. Huic voluntati, decreto & imperio non parebitur, lex ista fixa non erit, sed palam refigaretur, si Societatis priuilegium obtineat. Clarius non potuit Pontifex præiudicare priuilegio Societatis (si tamen aliquod

a
 l. hæc autē
 ff. de seruit.
 vrb. præd.
 text. in cap.
 significāte.
 de appellat.
 Iafon in l.
 quo minus
 ff. de flumi.
 n. 27. Cy-
 nus & Bald.
 in l. 1. Cōd.
 de seruit. &
 aqu. Couar.
 in cap. pos-
 fessor. 2.
 parte §. 4.
 n. 6. vrb.
 quēobrem.
 de regulis
 Iuris, in 6.

fuit contra Facultatem) quàm dum decreta & statuta Vniuersitatis firmat, & quælibet amolitur obstacula. Specialis est ista confirmatio, cui generale Societatis ius cedat oportet; *a* generi namque per speciem derogatur, ac illud potissimum habetur quod ad speciem decretum est. *b* Et ne qua superesset dubietas expresse quædam Pontifex cepit, quorum potior esset causa, scilicet sacros Canones, Concilium Tridentinum & Apostolicas leges siue constitutiones. Quapropter Societatis priuilegio non potest Louanij esse locus, exceptione nimirum firmante regulam in casibus non exceptis. *c*

In his penè omnis consistit Vniuersitatis defensio, quæ siue petitorium siue possessorium iudicium spectetur, adeo est manifesta, vt nullus de iure Vniuersitatis ambigendi locus relinquatur: Bula enim Pij V. non comprehendit Vniuersitatē Louaniensem, adeoq; nihil eius priuilegiis aut statutis derogat vt Clemens VIII. noluerit Vniuersitatē in suâ pacificâ possessione turbari à Societate, prætextu
suorum

^a
Rip. in c. 1.
nu. 48. de
rescrip. An-
chor. conf.
76. Decius
in toto iure
nu. 20. de
reg. iur. &
in d. cap. 1.
nu. 12. de
rescrip.
Menoch.
de præsup.
lib. 6. præ-
fump. 40.
nu. 7.

^b
l. in toto ff.
de reg. iur.
& l. seruus
ff. de legat.
3.

^c
l. nã quod
liquidò. §.
fin. resp.
ff. de peu.
leg. 1. quæ-
situm. §.
denique in
fine & ibi
Barth. ff.
de fid. in-
stru.

suorum priuilegiõrum, quoad de illis
 Sedes Apostolica petitoriè cognouisset,
 & post eum Paulus Quintus Apostolico
 diplomate confirmauerit nouissimam vi-
 sitationem, eiusque omnes ordinationes
 (interquas vna est de audiendis tribus
 primarijs Facultatis Theologicae lectio-
 nibus ab omnibus qui ad gradus aspirant)
 obseruari mandauerit. Rex Catholicus
 duas ex his primarijs lectionibus dota-
 uerit, eâ conditione adiectâ, vt Facultas
 pro iure suo has in earum numero esse
 decerneret, quas omnes graduandi au-
 dire tenerentur, vt patet ex literis signa-
 tis littera L. Serenissimi tandem Princi-
 pes proprio diplomate hoc idem statutis
 Vniuersitatis inseruerint.

Nulla igitur ratio est, cur tam solemnia
 summorum Pontificum, Regis Catholici
 & SS. Principum edicta ac regulamenta
 innouentur, eaque innouatione quasi im-
 prudentiæ arguantur, aut Vniuersitas sua
 possessione deturbetur, antequam de ip-
 sius & Societatis Priuilegijs Apostolicae
 Sedes cognouerit.

*Extractum ex Statutis Seminarij Serenissimorum Belgij Principum, Lo-
uanij fundati, quorum est tale pro-
æmium,*

Statuta ex quorum præscripto eos qui in Seminario Catholici Hispaniarum Regis & Belgarum Principis admitti cupiunt, vitam instituere, & mores componere oportet.

Ad marginem autem habetur,

Lecta sunt secunda Octobris Anno Millesimo quingentesimo nonagesimo octavo .

Titulo de Lectionibus & Disputationibus habetur, lege decimanona,

Audient ad vnum omnes, exceptis Licentiatis Theologiae, Lectiones Regias in diuum Thomam, quæ fiunt in scholis Theologorum, mane hora septima vel octaua, & hora secunda pomeridiana, & Lectionem Regiam Sacræ Scripturæ quæ fit hora decima ante meridiem.

Lege vigesima eodem titulo sic habetur,
Intererunt omnes omnino Disputa-

tionem domesticam, & quotidianam Repetitionem, quæ fient ex Lectionibus D. Thomæ, & Conferentiæ quæ singulis Septimanis habebitur de Casibus conscientiarum. Intererunt etiam omnibus publicis Disputationibus quæ fient in publica schola Theologorum.

RATIONES

Ob quas, etiam ex consideratione Status, Societati concedendum non videtur, ut lectiones eius Theologicae valeant in ordine ad gradus.

ALMA Vniuersitas studij generalis oppidi Louaniensis, quia altero scripto satis ostensum existimat, neque ex priuilegio Pij Quinti, neque ex prætensa succedanea possessione, Societati ius quæsitum esse, ad hoc ut lectiones eius Theologicae Louanij valere debeant ad gradus; isto vltius demonstrandum suscepit, multo minus ex intuitu boni publici, id ei *Tria ad hoc ordine proponit;* concedendum esse.

Nulla hinc sperari posse Ecclesie aut Reipub. commoda;

Plurima incommoda merito timeti;
 Multa exstare decreta Summorum
 vtriusque Reip. Principum contra hunc
 Societatis conatum.

*Nulla ex huiusmodi concessione commo-
 da in Ecclesiam aut Remp. deriuanda esse.*

i. **I**LLVD imprimis & passim inculcat
 Societas, quod Theologicum cur-
 sum quadriennio expediat, quem Fa-
 cultas septennio definiuit.

Breuem tamen istum cursum, graduandorum institutioni nullatenus accommodatum esse, ante nos censuerunt, qui ducentis ferè annis Vniuersitatem rexerunt, & nouennale studium ad licentiæ Theologicæ gradum exegerunt; quoad aucto sufficienter lectionum numero, iudicatum est illarum frequentia & metho- do biennij tempus compensari posse. Id quod celebrioribus Belgij Ecclesijs aded placuit, vt ad sua Collegia neminem admittant titulo Licentiæ Theologicæ, nisi post septennij studium delato. SS. quoque Principes idem hoc tempus Licentiandis

in nupera visitatione præfinierunt.

Et verò ea est scientiæ Theologicæ dignitas, & amplitudo, vt licet ijs qui minus ingenio valent, aut pro suo statu non opus habēt plena omnium eius partium instructione, quadriennio imò etiam triennio cōpendiosè aut trūcatim tradi possit, graduandis tamen, qui ad potissima Ecclesiæ munia destinantur, adeoq; in omni Theologiæ parte accuratè instituendi sunt, non minus quàm septennio satis explicari possit, atq; hoc tēpus aptissima proportione rēspōdet ætati, quā solent graduandi maturescere ad ea officia quæ huic scientiæ sunt proposita. Ferè enim 17. aut 18. ætatis anno ad Licentiam in artibus promouentur; Sacerdotij autem capaces demum fiunt anno 25. Commodissimè igitur inter vtrumque hoc tempus, septenrij iste cursus absolvitur; vt neque remora graduandis iniiciatur ad Ecclesiæ munia obeunda, neque ad otium dimittantur priusquam ad ea maturuerint. Breuior autem iste quadriennij cursus, ordinem Theologici studij planè confunderet, cursimque & obiter instructos graduandos ante negotium ad otium dimitteret.

insufficienciæque & immaturitatis periculis exponeret.

2. Commendare solet Societas fructum æmulationis inter Societatis & Facultatis professores excitandę.

Verum magis fida certiorque officij magistra est virtus ipsa, cuius intuitu Professores Facultatis, cum laude hactenus munia sua obiuerunt: vt proinde nihil opus habeant adscititio isto & periculoso stimulo, qui sola necessitate, vti venę sectio, commendatur.

Neque verò deest eis honestæ & nihil periculosæ æmulationis adminiculum, ex intuitu Professorum Duacensis Academia, quibuscum certatim Vniuersitatum suarum æstimationem Belgio commendare student: quem alter ille domesticus cum Societatis professoribus concursus *citra ordinem ad gradum, non parum etiam exacuit*; ille verò *in ordine ad gradum, contentionum initia prout experientia docuit, ad grauiora magisque scandalosa dissidia promoueret.*

3. Vrgent quidam graduandis liberum esse debere: vt extra hallas audire possint rarum aliquem Professore, si quis talis exsurgat.

Id verò semper eis licuit & licebit; vt scilicet tribus Facultatis lectionibus, quartam aut etiam quintam, si libuerit, adiungere possint. Parum tamen id consultum æstimamus, ob confusionem quam ferè parit contrariarum sententiarum mixtio; ob quam neque Societas id suis religiosis permetteret, neque vllus alius Tyronibus prudenter consuluerit, vt legant scripta extranei Doctoris. Multo minus ordinaria lege graduandis permittendus est promiscuus lectionum delectus, cum non satis ipsi discernant, aut professoris acumen, aut doctrinæ soliditatem: Consulto igitur SS. Principes, tres Facultatis primarias lectiones graduandis determinarunt.

4. Promittit Societas maiorem Theologorum frequentiam.

Sed ea neque Facultati nostræ, quæ numero certat cum famosissimis orbis Vniuersitatibus, necessaria est; neque à Societate emendicanda, quando eam nostrorum Professorum diligentia & doctrina in dies auget; neque vllatenus ab ea speranda, siue quia non potuit Societas alibi, tantam frequentiam scholis suis Theologicis conciliare, quanta modo Louanij videtur.

fitur, siue quia non est verisimile eam alijs
suis scholis discipulos subtracturam, quos
ad Louanienses destinat, sed Facultatis po-
tius auditoriũ ad suas scholas euocaturã.
5. Ad hanc causam fortẽ trahet iudi-
cium Summi Pontificis, Regis, & Regni
Franciã, quoad Parisiensem Vniuersitatẽ.

Diploma Regis editum Parisijs Anno
1618. die 15. Februarij his verbis concep-
tum est. *A ordonné & ordonne, que conformement aux dictes lettres, du 20. d' Aoust 1610. iceux Peres Iesuites feront à l' aduenir lecture & leçons publiques, en toutes sortes de science & tout aultre exercice de leur profession au College de Clermõt, comme ils ont fait autrefois. Et infra; A charge de se soubmettre aux loix & reglement de l' Vniuersité, ainsi qu' il sera ordonné par sa Majesté.* Initio verò eiusdem diplomatis significat se hoc ordinasse, ad requisitionem Statuum Generalium, & propter interesse boni publici; quod in altero diplomate edito 20. Augusti 1610. specificat his verbis. *Voyant que plusieurs habitãs de nostre ville, enuoyent avec grande incommodité leurs enfans en aultres lieux, ou lesdicts Iesuites font lecture publique, & qu' il est plus utile pour nos subiects*

que leurs enfans estudiēt en nostre bonne ville de Paris, ou toutes sortes de sciences & exercices honestes abondent, & le langage François y est plus pur & poly qu'ailleurs, &c. Henricus verò quartus in suo Diplomate Anno 1603. addit etiam Clementem VIII. pro Societate intercessisse.

Ex his ista contra Societatem argumenta eliciuntur.

Primum,

Rex Franciæ ne quidem restituisset Societati Parisijs ius publicarum lectionum (quantum ex verbis diplomatis apparet) nisi hoc remedium discipulorum raritas exegisset: Multò igitur minus SS. Principes ei concedent nouam præ eminentiam Louanij, vbi frequentior modò est facultas Theologica quàm vnquam ante, ac augustissimis aliquot Collegijs recenter aucta.

Secundum,

Rex Franciæ hoc tantum Parisijs Societati concessit, quod ante habuerat. Igitur hoc exemplo SS. quoque Principes nihil amplius concedēt. Quare cum nunquam ante hac Societas Louanij docuerit in ordine ad gradus, neque in posterum id ei permittendum erit.

Tertium,

Societas Parisijs tenetur se conformare legibus Vniuersitatis, quas Rex probauerit. Debebunt ergo Societatis auditores Louanij se conformare illi SS. Principum statuto, quo graduandi iubentur audire tres primarias lectiones scholæ publicæ.

Quartum,

Rex Franciæ Societati concessit Parisijs scholas publicas ad petitionem Summi Pontificis, ad requisitionem Ordinum contra sententiam Parlamenti. Igitur SS. Princeps meritò negabunt Societati Louanij ius professionum Theologicarum in ordine ad gradus, ob inhibitionem Clementis VIII. & oppositionem Ordinum Brabantia.

6. Produxit Societas in hac caussa iudicium SS. Principum quo Societatis lectiones Duaci valent in ordine ad gradus.

Hinc tamen non boni publici, sed iuris argumentum eliceretur, nisi ob starec illa iuris regula; Ne res inter alios acta alijs præiudicet. Licet enim multum inter vtramque Vniuersitatem interfit; omnino tamen existimamus, *numquam Societatem hoc Duaci obtenturam fuisse*, si

possessionem suam per testes solenniter probasset, & boni publici rationes simul vrisset Duacensis Vniuersitas. Cum ergo possessionem nostram clarè per testes, acta, & statuta, deduxerimus, non debet in præiudicium nostrum trahi sententia inter Societatem & Duacensem Vniuersitatem lata.

Quod si forsitan SS. Principes hanc prærogatiuam Duaci Societati concedendam iudicauerint, non inde tamen rectè inferas idem Louanij fieri debere. Salmantica Vniuersitas Hispanicarum Princeps iuri suo relicta est; Parisiensis disertè excepta fuit omnibus diplomatibus Henrici quarti; nec eam exceptionem Ludouicus XIII. sustulisset, nisi infrequentia Scholarium huiusmodi remedium visa fuisset postulare. Louaniensis ergo Belgarum Princeps numerosissima, florentissimaque, suo etiam iuri permittenda est, Societatiq; potius ad amulationem proponenda : ne si Duacensem Vniuersitatem in suam potestatem redegerit, & hanc simul occupauerit, suo deinde (*quod multi presagiunt*) corpore marcescat, rotiusq; Belgicæ Ecclesiæ status (vt olim Be.

nedictinis operas remittentibus) vno mōto ad extremū squallorem redigatur.

Sin maiorem conformitatis, inter vtramque Vniuersitatem, rationem habendam esse Serenissimi Principes censuerint; æquius omninò erit, *vt filia matri, quàm mater filie conformetur; atque intuitu matris filie restituatur sua malè defensa possessio, quàm, vt ob filie negligentiam, matri simul eripiatur.*

Plurima incommoda ex huiusmodi concessione meritò timeri.

I. **N**VNQVAM haftenus vidit orbis Christianus quod *lectiones Regularium* in scholis ipsorum Ordinum proprijs, valuerint extraneis studiosis in ordine ad gradus: imò nunquam Regulares pro huiusmodi priuilegio apud Summos Pontifices institerunt. Parisijs *vetustissima Carolomanni lex* semper viguit, vt scholæ in monasterijs non habeantur nisi eorum qui oblati sunt. *Hispaniarum Vniuersitates* eundem vsum in hunc diem constantissimè tenuerunt, & hoc prætensum Societatis priuilegium excluderunt. Nostra Louanienſis eodem scholarum in-

stituto duobus ferè seculis floruit. Orbis ergo iudicium quàm vnus Societatis hac in re, maioris faciendum est; exploratusq; tot sæculorum vsus, securior & magis fidus censeretur debet, quàm inexploratus euentus huius noui Societatis conatus.

2. Facultatum Academica Collegia vigorem floremque suum perennasse, Vniuersitatum quæ adhuc existant, exempla testantur. Cùm enim præclarissimis & toto mundo ingenijs ad ea semper aditus pateat; non possunt in ijs ingenia deficere, quæ prædecessorum doctrinam æmula contentione perennent. De Societatis Collegijs, quantilla haberi potest experientia, nihil perinde stabile promittit. Notarunt multi immutatam ex nunc scholarum Societatis faciem, quoad disciplinæ seueritatem, quoad docendi methodum. *Germanicæ Vniuersitates* quas Societas suo hoc nouo modo regendas suscepit, Treuirensis, Moguntina, Mustipontana, &c. vigorem non intendunt sed remittunt: Ipse Prouincialis, in libello tertia Iulij nouissimi Apostillato, disertè fatetur. *Que pendant ce delay, les études & affaires de la Societé vont tousiours de mal en*

pis au dict Louain. non occasione huius controuersiaë, quæ nihil circa pristinum vsum innouauit: igitur defectu modernorum professorum, qui prædecessores suos non sequantur pari passu. Denique *exemplum Ordinis Diui Benedicti*, penes quem aliquando fuit potissima doctrinæ authoritas, satis monet non debere maiorem stabilitatem à Societate expectari.

3. Sicut non expedit intra eandem Prouinciam Vniuersitates multiplicari, ita multò minus expedit, intra vnam eiusdem Vniuersitatis Facultatem multiplicari scholas, quæ non recognoscant eandem matrem, communesque discipulos *in spem gradus* pari iure instituunt. Confundunt enim graduandorum ingenia partim contrarietate sententiarum, partim varia terminorum vsurpatione, eo fere modo, quo diuersarum nutricum lac peregrinam infanti complexionem ingenerat, & plurium affecta imitatio, eloquentiæ vultum deformat. Ista quoque doctrinæ & disciplinæ varietas ambitiosam discipulorum pro magistris æmulationem excitat, quæ deinde vtrorumque

animos in perpetuas discordias abripit; ac tandem in Rempub. tota hæc dissidia propagat; dum apud plebem cui præficiuntur, hi vt licitum commendant, quod illi condemnant vt illicitum. Ij ergo quibus Vniuersitatum cura incumbit hoc imprimis providere debent, vt qui ad gradus adspirant, quique ad potissima Reip. munia destinantur, ab eadem matre, ijsdem moribus, ijsdemque sententijs, quantum fieri potest, imbuantur; quo ex eiusdem quasi matris lacte germanam fraternitatis indolem fugant, germanoque spiritu & iudicio Rempub. in suo statu concorditer gubernent.

4. Privilegium quod ex bulla Pij Quinti prætendit Societas æquè ad omnia Collegia spectat; siue extra siue intra Vniuersitatum loca sita sint, vt significant ista verba; *In suis Collegijs etiam ubi Vniuersitates existierint suas lectiones etiam publicas legere libere & licitè possint.* Atque ita Prouincialis generatim pro vsu huius privilegij supplicuit in suo libello: eoque Societatem collimare, non obscure indicat amulus ille conatus & apparatus, quo scholas suas Theologicas, quas habet

in celebrioribus Belgij oppidis, scholarium vndique excitatorum frequentia, ac disputationum solenni pompa, Academicis exæquare, imò & præferre nititur. Antuerpiense Collegium, Facultatis Mathematicæ nomen publicè thesibus impressit, & quosuis promiscue extraneos etiam Hannonos ad disputationes responsionesque Academico ritu admittit. Montense in Hannonia Theologos immatriculatos Academicos vocat; prout hæc partim ex thesibus in hac causa exhibitis, partim fide dignorum testimonijs, constare poterunt.

Tot ergo in Belgio erunt Vniuersitates, quot Societatis Collegia: robustissimusque scientiarum neruus quem in hoc æmulo studiosorum concursu Christianus orbis firmauerat, marcescet, pacisque & concordix seminarium euelletur: Solatium & remedium, quod contra solitudinem Louaniensi oppido Ioannes Dux Brabantix dederat, illi subtrahetur; Gloria Brabantix Vniuersitatis in partes distractæ, omnibus extraneis communicabitur.

5. Vbi Priuilegij prætensi vsum Societas obtinuerit, mox eundem *cætera Religiones mendicantes* pari cura, nec minore iure, obtinere satagent: non secus quàm ipsa priuilegia omnium Ordinum mendicantium (adeoque etiam Societatis) præsentia & futura iam dudum sibi singulis à S. Sede concedi & communicari procurarunt, *vt refert Emanuel Rodriguez qq. Regul. tom. 1. q. 55. art. 17.* Cum ergo Louanij octo ferè sint Regularium scholæ Theologicæ, pro vna Vniuersitate *chaos quoddam Vniuersitatum* intra eosdem muros miscebitur; quarum singulæ pleno & æquo iure graduandos instituent, contrariisque sententiis imbuent: qui deinde illam morum & iudiciorum difformitatem ad vnus eiusdemque Episcopatus clerum transferent, neque inter se neque cum Episcopo consentientes.

6. Ista professionum Theologicarum prærogatiua præsentissimam Societati occasionem dabit, pleraque ingenia iam vltimò ad cæteras ecclesiæ functiones exculpta, sibi incorporandi. Quare cum societas vltra omnem proportionem membri quod in Ecclesia constituit, ac functio-

nis subsidiariæ, quam suo arbitrio, citra vilius imperium, obit, numerum suum in dies magis magisque augeat; ijs qui Ecclesiæ & Reip. prouisum cupiunt cauendum erit, ne membrum hoc sua enormi magnitudine corpus Christi monstruosum efficiat, & succum qui in cætera membra deriuandus esset, in se vltra modum deriuet: Principalem ergo graduandorum institutionem potius committent vni Facultatis collegio; quod sicut pro maiore parte Secularibus constat, ita status ecclesiastici secularis curam in primis gerit, ad omnes autem Regularium ordines, indifferenter se habet. Exemplum quod imitentur dedit Cardinalis *Borromeus*; qui suorum Archiepiscopalium *Collegiorum* præfaturas Societatis religiosæ ademit, hac addita ratione, Ecclesiam magis egere *Pastoribus* quàm *Religiosis*. Enixè hoc à SS. Principibus, si viuerent, efflagitarent qui Theologica collegia Louanij fundarunt non in Religiosorum sed in Pastorum seminaria, Religiosis disertè exclusis. Vt enim Præsides & alumnos seculares esse voluerunt; ita alumnorū instructionem, secularibus item Magistris committi desiderarunt.

7. Graduādorū institutione ad Societatē translata, omnium partium Reipub. & Ecclesiæ potestas ad eandem deuoluetur, nouoque hoc Theologicæ instructionis beneficio ipsos etiam Ecclesiæ Pastores & Episcopos deuinctos sibi habebit; vniusque ordinis prædominans autoritas magis quàm hætenus, cæteris grauis existet.

8. Societas nulli paret nisi suo Generali & summo Pontifici; cumque se gratis omnia præstare *glorietur*, nihil se alijs *debere*, aut plura sibi ab alijs *deberi* æstimat. Multo igitur gloriosius erit SS. Principibus, multo etiam ad facilem Reipub. gubernationem consultius, Vniuersitati suæ, cuius ipsi parêtes sunt, cuius proinde omne decus in ipsos hoc nomine redundat, istum honorem publicarum professionum *in ordine ad gradus* proprium, vti hætenus fuit, decernere.

9. Tres illæ primariæ lectiones, quibus hoc Priuilegium Academicæ professionis per visitationem astringitur, partim à Carolo V. Imperatore, partim à Philippo II. Hispaniarum Rege institutæ sunt ac dotatæ, hoc ipso fine, vt quotquot ad gradus Theologicos adspirarent, eas audire tene-

rentur. Non est ergo cur SS. Principes augustissimas parentum & prædecessorum memorias pijsimasque fundationes obscurant, suaque intentione frustrent, propria illarum gloria Societatis lectionibus communicata.

10. Quod si omnibus cæteris Facultatis Theologicæ professionibus, siue ordinariis, siue nouiter fundatis, ius illud professionum *in ordine ad gradus* quod cætenus habuerunt, per uisitationem ademptum est; profecto iniquissimum erit, illud modò communicari Societatis lectionibus, quæ numquam illud habuerunt, neque vllò iure Academicis professionibus anteponendæ sunt.

11. Si hæc noua celebritas Societatis scholis accesserit, multo in posterum seuerius accuratiusque Ordines confœderatarum Prouinciarum caebunt ne Catholici filios suos ad Louaniensem Academiam mittant.

12. Iuri naturæ prorsus aduersatur, vt non eadem quæ concepit mater, pariat, aut quæ parit, non conceperit. Facultatis ergo professores, quibus ex iudicio Catholice maiestatis, gradus Academici, & gra-

duandorum examina, disputationesque referuantur, graduandos quoque omnes principaliter instituere debent. Alioqui subiacebunt illi opprobrio. Hieremias 17. Perdix fouit quæ non peperit: illisque auiibus assimilabuntur quæ supposita cuculi oua excludunt.

13. Et verò multa ac grauiacommoda emergent ex hac officiorum eiusdem matris in plures facta distributione. Cum etenim disputationum Præsides iis qui respondent subsidio esse debeant, frequentissimè continget Societatis discipulos à Facultatis Magistris deserere, quoties illi responsionem suam deduxerint ad eas Societatis opiniones, quas Facultas omnino improbat, suisque in scholis defendi vetat, aut ad Magistrorum suorum nouas ac priuatas speculationes, quas similiter Facultatis Magistri, vt improbabiles, & imperitè à responsalibus excogitatas, reijcient: adeoque Societatis discipuli, ad singula penè responsa, Præsidis sui censuram anxij reformidare cogentur.

Ne autem huius incommodi consideratio frequentię scholarum Societatis obfit, accuratissimè obseruabit, num Præsi-

des aliquam sententiam Professorum Societatis redarguant, vt eam ipsi etiam contra vindicent. Erit ergo hoc fecundissimum quotidianæ contentionis seminarium, quæ scholas Theologicas, & verissimiliter etiam tribunalia, non sine graui scandalo, implebit.

Ostium deinde magnum licentiæ & negligentia studiosorum aperient illa professorum vtriusque scholæ promiscua testimonia de auditis lectionibus, siue quia Facultas non perinde explorata habere poterit testimonia Professorum Societatis, ac suorum, qui examini, & præsentationi intersunt; siue quia Professores ipsi, vt gratiam studiosorum præoccupent, auditoriique sui numerum augeant, ex fide eorum qui se visitasse affirmabunt, testimonium perhibebunt.

Verendum etiam ne Societatis Professores, auditoribus scholarum Societatis extra Vniuersitates, promiscuè testimonium perhibeant, quo se examinandas Facultati præsentent. Quia enim illos priuilegio Pij Quinti æquè comprehensos censēbunt, eodem omnes loco habebunt, simulque cum suis auditoribus Facultati præsentabunt.

Denique ritus quo graduandi se præsidibus suis vti filios eruditionis addicunt, non poterit à Societatis auditoribus vsurpari; quia præsides non fuerint eruditionis ipsorum magistri.

14. Certum est Societatē si hoc obtinuerit non hic substituram, sed ad plenum ius examinis graduumque conferendorum adscensum hinc facturam; ob incommoda, quæ iam deduximus, quæque Societas in hunc finem, tum re fouebit, tum verbis exaggerabit: aut si hoc minus successerit graduum ipsorum æstimationem minus, simiæque inſtar, nouum graduum specimen, maiore etiam pompa adornabit; quale scilicet *Dolanum* Societatis collegium *Dolæ* nuper edidit, & in literis *Dolanæ Vniuersitatis* quas exhibuimus describitur.

Ipsam deinde Facultatis collegium occupare conabitur sibi incorporare, ne plenę Societatis in totam remp. auctoritati aliquid detrahat, eiusque scholas æmulo conatu exagitet: idque aut lectiones Facultatis *ab earum patronis* impetrando, aut à *Pontifice* obtinendo vt Societatis Professores in regentum quoque numero

habeantur, aut eorum qui ex Societatis institutione ad hoc collegium admissi erūt suffragia conciliando, aut denique Facultatis Magistros *perpetuis dissidiis* exagitando, vt tandem vacuam Societati relinquunt Theologicæ Facultatis possessionem. Cui enim lubebit ad certam cum Societate contentionem, desperatumque contentionis successum Louanij subsistere?

Ita collegium Doctorum Regentum, è quo tot insignes viri ad præcipua Status Ecclesiastici secularis munia euocati fuerunt, in Societatis potestatem concedet: quæ deinde, ab hoc quasi capite in subiecta membra pleno se iure diffundet; Collegiorum Theologicorum *Presidentias*, & *Prouisiones* apprehendet, vt ex iis scholæ suæ auditorium, ordinisque seminarium constituat; fortè etiam *opulentiora aliquot* & *magis opportuna Collegia*, in Professorum, Nouitiorum, & Studiorum domos conuertet; Collegiorum prouetus, & nominationum iura suis vindicabit. Quidquid enim his conatibus obiecerint Collegiorum statuta, *dispensatione* amoueri curabit; honoresque & præmia, iure onerum

quæ feret, communicari sibi postulabit. Vno verbo, non ante finis erit contentionum quàm *plenum Facultatis ius in Societatis potestatem* concefferit, proinde ac Treuiris, Moguntia, Muffiponti, & alibi.

Vt ergo Societas horum spe ac intuitu tanto conatu tantaque inuidia aditum sibi ad Vniuersitatem parare videtur; ita iis qui totius Ecclesiæ & Reipub. curam gerunt prouidendum est, ne *reliquus Ecclesiæ status* graue hinc detrimentum accipiat, quando ille de manu Societatis *non nisi feces*, quas reiecerit, accipiet.

15. Ius hoc omnes graduandos instituenti antiquissima est Academia hæreditas, & auita possessio. Non ergo potest ei nihil demerita, citra iniuriam, pars quædam huius iuris eripi, & in Societatem hoc solo nomine conferri, quod incerta spe maior inde fructus expectari prætendatur: non magis quam ciui pars hæreditatis, aut ordinario Magistratui pars muneris, hoc solo titulo subtrahi. Quod si fenestra hæc hominibus, *sua quàm aliorum*, *pluris æstimantibus*, aperta fuerit, nullus erit finis aliorum priuilegia & munia hoc nomine

ambiendi; nulla eiusmodi præmiorum fida & secunda possessio.

16. Officium quod Facultas Theologica Louaniensis Belgio præstitit duorum seculorum experientia, testimonioque Ordinum Brabantia, probatur: Officij quod Societas pollicetur probatio, ab incerto & sero venturae diei testimonio suspensa est. Potius ergo animanda est eadem Facultas vt integrum hoc officium eadem industria diligentiaque continuet, quam alienanda ab vltiore officio parte illius ad Societatem translata.

Praeudicia contra hunc Societatis conatum suprema auctoritate edita.

An. 1584 **P**LACETVM quod tempore Philippi II. Hispaniarum Regis euulgatum est, hunc vsum Priuilegij Societati negauit, vt in altero scripto deduximus.

An. 1595. Idem Rex Catholicus hanc suam voluntatem placitique sensum nouo ac celeberrimo suo facto declarauit, quando contranite Societate (vt patet ex literis in hac causa exhibitis) pro vna lectione Ma-

gistrum duas instituit S. Thomæ, easque voluit ab omnibus, qui ad gradus adspirarēt frequentari, vt habetur in literis Serenissimi Principis nomine Catholicæ Maiestatis ad Facultatem scriptis.

Eodem anno Sanctissimus D. Clemens An. 1595.

VIII. super eodem negotio ab Vniuersitate interpellatus, Breue direxit ad Abbates S. Gertrudis de B. Marię Parcēsis, quomandauit, vt inhiberent Societati, ne pergeret in docenda Logica & Physica; ac simul de cæteris scientiis volūtatem suam expressit his verbis; *Per presentes autem non intendimus iisdem Clericis dictæ Societatis prohibere, quo minus in suis scholis Metaphysicam, necnon cæteras disciplinas & Facultates, quas ibidem docere ab Vniuersitate permisi sunt, post hac profiteantur.* Nēpe nolle se, vt Societas alias, aut aliter, quam de consensu Vniuersitatis, & permissione vtatur iure quod ex bulla Pij Quinti prætendit; quoad de ipso priuilegij iure per Iudicem Apostolicum petitoriē cognitum fuerit.

Tandem quod ante seorsim, in nupera Vniuersitatis visitatione cōiunctim, vterque hic supremus Princeps statuit in hanc

formam; Statuimus ut non aliter ad primū
 Baccalaureatum admittantur, quàm si fue-
 rint Artium Magistri aut Religiosi; nisi ter-
 tio ad minus à promotione, vel studij Theo-
 logici incepti anno expleto; aut ad minus tres
 primarias lectiones, sacræ scilicet Scripturæ, &
 duas scholasticæ Theologiæ, exactè audie-
 rint, & ea de re ab ipsis Professoribus testi-
 monium attulerint. Cum ergo hoc iudi-
 cium adeo recenter Summus Pontifex &
 SS. Principes proprio vterque diplomate
 ediderit, actique visitationis, post dili-
 gentissimum omnium circumstantiarum
 per Visitatores factum examen, post ac-
 curatissimam huius examinis ad SS. Prin-
 cipes relationem factam, inseri mandaue-
 rit, non potest boni publici ratio in hoc
 negotio dubia censerī.

Intellexit quidem Vniuersitas, Societa-
 tem, postquam hoc statutum à SS. Princi-
 bus conceptum & probatum fuit, pro iu-
 re; quod ex bulla Pij Quinti prætendit,
 intercessisse, ne scilicet illo statuto ei præ-
 iudicatum censeretur: Serenissimos verò
 principes respōdisse, ius si quod Societati
 quæsitum esset, integrum ei fore. Sed hæc
 de iure (quod altero scripto ostendimus

hullum esse) exceptio fuit; non de bono publico, quod hic expendimus. Neque enim Societas nomine boni publici intercessit, quasi de imprudentia arguens Principis iudiciū, sed nudè Pij quinti bullā representauit, petiitque declarari, nihil illi derogari hoc nouo statuto, vt patet ex verbis libelli supplicis, quem Prouincialis exhibuit. Ista ergo de iure exceptio argumentum publici boni quod hinc elicimus, potius confirmat: statutum scilicet illud, tanquam ex intuitu publici boni latum, Societatis quoque auditores comprehendere debere, nisi illa docuerit contrarium sibi ius quæsitum esse. Neque opponere potest non fuisse sui habitam rationem, dum lex illa conciperetur: nisi fortè visitatores ipsosque Serenissimos Principes temeritatis & imprudentiæ velit arguere, quasi legem vniuersalem conceperint & promulgauerint, non attētis iis omnibus, quorum fuisset habenda ratio; statutumque hoc illusorium facere, contra quod omnes cæteri Religiosi eodem titulo possent excipere.

Iure ergo priuilegij Academici & perpetua possessione penes Vniuersitatem

existente; (vt altero scripto deductum est) non potest ex capite boni publici controuersia Facultati moueri citra iniuriam Visitationis factæ.

Id quod Serenissimi Principes non obscurè indicarunt, quando sub initium huius controuersia, per apostillam 20. Decembris Anni 1618. libello Vniuersitatis adscriptam, totum eius statum ad viam iustitiæ reuocauit, his verbis,

Le tout remis par sadite Altesse audit Conseil, pour y ordonner ce que en Iustice sera trouué conuenir: La Cour, auparauant faire droit, admet ledit suppliant à la verification du fait par luy posé par sa response au 26. article dudit escript; intitulé; Information. Et infra; Pour ce fait, y estre ordonné, ce que en Iustice sera trouué conuenir.

Idque adeo certum habuit secretum Concilium Serenissimorum Principum, vt deputatis Vniuersitatis instantibus pro communicatione integri responsi Societatis ad scriptum Informatorium, responderit ideo non communicari, quia ex solo articulo possessionis caussa esset decidenda, nulla cæterorum habita ratione.

Enixè ob hæc SS. Principes rogat Vni-
 versitas Louaniensis, parentes scilicet fi-
 ta, ne hereditatem, quam de illorum ma-
 nu accepit, & ducentis ferè annis possedit,
 Societati cedere cogatur, honoremque
 tanto suo labore & sudore partum, *in sibi*
extraneos transferre iubeatur: Ne tam
 multa prole felicissimam fecundissimam-
 que matrè, parte materni officij mutipa-
 ti sinant: Et quam, sua post Deum provi-
 dentia, ad hunc pacatissimum foelicissi-
 mumque statum promouerunt, in perpe-
 tuam infœlicissimæ contentionis mise-
 riam conijci, totamque simul repub.
 eidem periculo exponi permittant.

BREVE CLEMENTIS VIII.

*Dilectis Filijs S. Gertrudis intra, &
 S. Mariæ Parcensis extra muros
 Oppidi Louaniensis Monasterio-
 rum Abbatibus, vel eorum alteri.*

CLEMENS PAPA OCTAVVS.

DILECTI Filij Salutem & Apostolicam benedi-
 ctionem. Accepimus nuper Dilectos Filios Cle-
 sticos Societatis IESV Louanij commorantes, &c. con-

tra priuilegia ab Apostolica sede, Vniuersitati studij generalis oppidi Louanienſis Mechlinienſis Diœceſis cōceſſa, in ſuis ſcholis, ipſa Vniuersitate reclamante, curſum Philoſophiæ, nempe Logicam & Phyſicam in eiufdem Vniuersitatis præiudicium auſpicatos fuiſſe: Quapropter nos, qui Apoſtolicorum priuilegiõrum obſeruationi, ac pacis & concordiæ inter Eccleſiaſticas perſonas & Catholicas Vniuersitates obſeruationi proſpicere in noſtra cura paſtorali tenemur, vobis & veſtrũ cuilibet per præſentes committimus, vt ſtatim viſis præſentibus, prædictis clericis ſeu Religioſis prædictæ Societatis in virtute ſanctæ obedienciæ ac etiam ſub Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris ac aliis arbitrio veſtro vel alterius veſtrum inſtigendis & ipſo facto incurrendis pœnis, authoritate noſtra mandetis & præcipiatis, vt à dicta Logica & Phyſica in ſuis ſcholis docenda, ſtatim omni mora poſtpoſita abſtineant, nec eas vlterius doceant, donec nos ad quos eiufmodi iudicium ſpectat, quid ea de re ſtatuendum ſit matura conſultatione adhibita, pro bono eiufdem Vniuersitatis & pace vtriuſque partis deliberauerimus. Per præſentes autem non intendimus, iisdem Clericis dictæ Societatis prohibere quominus in ſuis ſcholis Metaphyſicam necnon cæteras diſciplinas ſeu Facultates quas ibidem docere ab Vniuersitate permiſſi ſunt poſt hac profiteantur, nonobſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, cæterisque in contrarium facientibus quibuſcumque. Datum die vigefimaſecunda Decembris 1595. Anno Pontificatus quarto.